

Provincie Utrecht
T.a.v. Gedeputeerde
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Ministerie van BZK

[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Kenmerk
2021-0000622757

Uw kenmerk

Datum **29 NOV 2021**
Betreft Provinciale Verrekening herindeling Vijfheerenlanden

Geachte colleges van Gedeputeerde Staten van Utrecht en Zuid-Holland,

Als gevolg van de interprovinciale herindeling Vijfheerenlanden vindt er een financiële verrekening plaats tussen uw provincies. U bent gekomen tot een concept-verrekeningsakkoord waar u zich beiden in kunt vinden. Op één punt bent u het echter niet eens geworden: moet Zuid-Holland het restant van de Rijksafkoopsom van € 7,5 miljoen, dat is toe te rekenen aan het deel van het Merwedekanaal dat is overgegaan naar de provincie Utrecht, wel of niet overdragen aan Utrecht? Omdat er geen zicht was op overeenstemming heeft de provincie Utrecht ons op 7 juli 2020 op basis van artikel 51 van de Wet algemene regels herindeling verzocht om de gehele verrekening vast te stellen. Met deze brief gaan wij in op dit verzoek.

Dilemma en beroep op u

Het verzoek van de provincie Utrecht stelt ons voor een dilemma waar wij u graag deelgenoot van willen maken. Wij betreuren het dat het beide provincies (nog) niet is gelukt om overeenstemming te bereiken over de verrekening. Het verzoek van de provincie Utrecht om de provinciale verrekening bij Koninklijk Besluit vast te stellen kent geen precedent en idealiter houden wij dat zo. Als het tot een Koninklijk Besluit moet komen is dit namelijk niet bevorderlijk voor de relatie tussen beide provincies en het aanzien van het openbaar bestuur.

Daarnaast is (voor zover wij inzicht hebben kunnen krijgen in het procesverloop) de Rijksafkoopsom laat in het proces geadresseerd, op een moment waarop er eigenlijk al geen onderhandelingsruimte meer was. Hierdoor is het een struikelblok geworden, terwijl het een relatief klein onderdeel is van de totale verrekening waarover beide provincies het al eens zijn geworden. Ik acht het daarom disproportioneel om de gehele verrekening bij Koninklijk Besluit vast te stellen.

Het bovenstaande overwegende hebben wij ervoor gekozen om (nog) geen Koninklijk Besluit voor te bereiden. Wel doen wij, beide provincies gehoordebbende, u in deze brief een voorstel om alsnog tot overeenstemming te komen. Wij doen een dringend beroep op u om dit voorstel over te nemen en hiermee te voorkomen dat er een Koninklijk Besluit genomen dient te worden.

Proces tot nu toe

Nadat het verzoek van de provincie Utrecht bij ons is binnengekomen heeft er, op basis van een ambtelijke voorverkenning, op 8 februari 2021 een startgesprek plaatsgevonden tussen de verantwoordelijk gedeputeerden van beide provincies en de directeur-generaal Bestuur, Ruimte en Wonen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Doel was om tot een gedeelde probleemstelling en procesafspraken te komen.

Tijdens het startoverleg is geconstateerd dat er een gedeeld beeld was over de probleemstelling, die zich toespitste op drie hoofdvragen (zie bijlage). Daarnaast is geconcludeerd dat er overeenstemming was over de hoogte van het restant van de Rijksafkoopsom dat is toe te rekenen aan het Zederikse deel van het Merwedekanaal (€ 7,5 miljoen) en de hoogte van de boekwaarde van het kanaal (€ 14,5 miljoen). Ook is geconcludeerd dat er niets meer in de weg stond om de overdracht van het eigendom van het kanaal zo snel mogelijk plaats te laten vinden. Helaas was er geen overeenstemming over het procesvoorstel vanuit BZK, met name omdat de noodzaak en opportuniteit van het verzoek van Utrecht aan BZK om als verrekenaar op te treden niet werd onderschreven door Zuid-Holland. Op voorstel van Zuid-Holland is daarom afgesproken dat de provincies nog één ultieme poging ondernamen om er samen uit te komen.

Tijdens het vervolgoverleg op 9 april jl. is geconstateerd dat deze ultieme poging niet tot overeenstemming heeft geleid. Op ons verzoek hebben beide provincies vervolgens aanvullende informatie aangeleverd. Op basis hiervan is door BZK gekeken of het mogelijk was om, ondanks verschil van inzicht over de opportuniteit van de rol van BZK en het te volgen proces, op basis van de inhoud tot een voorstel te komen dat voor beide provincies acceptabel is.

Bevindingen en conclusies

In de bijlage vindt u een document met daarin de probleemstelling die we gezamenlijk hebben vastgesteld en een uitgebreider overzicht van onze bevindingen per overeengekomen onderzoeksvraag. Hieronder vatten wij de belangrijkste bevindingen en conclusies samen.

Het restant van de Rijksafkoopsom dat is toe te rekenen aan het Zederikse deel van het Merwedekanaal is € 7,5 miljoen. Beide provincies zijn het over de hoogte van dit bedrag eens. Wanneer er geen herindeling had plaatsgevonden had de provincie Zuid-Holland dus € 7,5 miljoen om alle kosten voor dit deel van het kanaal te dekken. Nu het eigendom en de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van dit deel van het kanaal is overgegaan naar de provincie Utrecht, is het daarom in beginsel redelijk dat Utrecht ook het restant van de Rijksafkoopsom van € 7,5 miljoen ontvangt.

Er is in het voorproces echter niet gekozen voor overdracht van de Rijksafkoopsom, maar voor een kostengeoriënteerde benadering die heeft geleid tot een compensatie van Utrecht door Zuid-Holland van structureel € 1,2 miljoen per jaar via het provinciefonds. Deze regeling geldt tussen beide provincies en

belast de andere provincies niet. Het leidt tot een verhoging van het provincie-specifieke bedrag van Utrecht en een spiegelbeeldige verlaging van het provincie-specifieke bedrag van Zuid-Holland. Wanneer deze 'schuif' in het provinciefonds zou blijven bestaan, betekent dit dat de compensatie van Utrecht door Zuid-Holland na 7 jaar het bedrag van € 7,5 miljoen (hoogte restant Rijksaankoopssom) overschrijdt. Dit achten wij niet redelijk.

Het provinciefonds wordt momenteel echter herijkt. Als gevolg hiervan komt de huidige regeling tussen Utrecht en Zuid-Holland zeer waarschijnlijk te vervallen. Uitgangspunt bij de herijking is namelijk dat provincie-specifieke bedragen zoveel mogelijk worden weggewerkt. Daarnaast is gekozen voor een kostengeoriënteerde benadering op basis van een actuele inventarisatie van taken en opgaven. Beide provincies zullen in de nieuwe verdeelsystematiek naar verwachting worden gecompenseerd voor het beheer en onderhoud van hun deel van het Merwedekanaal op dezelfde manier als andere provincies die vaarwegen in beheer hebben. Dit zal echter nooit 100% van de totale kosten voor het beheer en onderhoud dekken. Uitgaande van een ingangsdatum van 1 januari 2023 van het herijkte provinciefonds, zou dit betekenen dat Zuid-Holland over de jaren 2019 t/m 2022 een totaalbedrag van € 4,8 miljoen betaalt aan Utrecht. Dit is € 2,7 miljoen minder dan de hoogte van het restant van de Rijksaankoopssom. Ook dit achten wij niet redelijk.

Het bovenstaande in ogenschouw nemende, achten wij het redelijk dat Utrecht door Zuid-Holland gecompenseerd wordt in de kosten voor het beheer en onderhoud van het Merwedekanaal voor een bedrag van € 7,5 miljoen. Deze compensatie dient verminderd te worden met het totaalbedrag dat vanaf 2019 is betaald door Zuid-Holland via de huidige schuif in het provinciefonds. Ons voorstel is daarom om de definitieve afrekening en betaling plaats te laten vinden binnen drie maanden na de ingangsdatum van het herijkte provinciefonds. Ook wanneer de systematiek van het herijkte provinciefonds anders uitvalt dan gedacht en zoals hierboven beschreven, blijft gelden dat Utrecht voor € 7,5 miljoen wordt gecompenseerd, met aftrek van wat Zuid-Holland dan al heeft betaald via de huidige schuif in het provinciefonds.

Voorstel

Ons voorstel aan beide colleges is om het volgende concept-besluit ongewijzigd over te nemen zodat er een gelijklopend besluit kan worden genomen:

Gedeputeerde Staten besluiten om in te stemmen met het voorstel van het ministerie van BZK dat de provincie Utrecht door de provincie Zuid-Holland voor een bedrag van € 7,5 miljoen wordt gecompenseerd in de kosten voor het beheer en onderhoud van het Zederikse deel van het Merwedekanaal. Hierbij wordt het totaalbedrag dat Zuid-Holland tot aan de ingangsdatum van het herijkte provinciefonds aan Utrecht betaalt via de huidige schuif in het provinciefonds (sinds 2019 jaarlijks een bedrag van € 1,2 miljoen) op het bedrag van € 7,5

Ministerie van BZK

Datum

Kenmerk

2021-0000622757

miljoen in mindering gebracht. De definitieve afrekening en betaling vindt plaats binnen drie maanden na de ingangsdatum van het herijkte provinciefonds.

Rekenvoorbeeld

Er wordt gestreefd naar 1 januari 2023 als ingangsdatum voor het herijkte provinciefonds. Wanneer deze datum gehaald wordt betekent dit dat de provincie Zuid-Holland 4 jaar lang € 1,2 miljoen heeft betaald aan de provincie Utrecht en een totaalbedrag van € 4,8 miljoen in mindering mag brengen op het totale compensatiebedrag van € 7,5 miljoen. Het eindbedrag van € 2,7 miljoen wordt dan voor 1 april 2023 door de provincie Zuid-Holland betaald aan de provincie Utrecht. Wordt de ingangsdatum van het herijkte provinciefonds uitgesteld naar 1 januari 2024, dan wordt er een bedrag van € 6 miljoen (5 x 1,2 miljoen) in mindering gebracht op het totaalbedrag van € 7,5 miljoen en betaalt Zuid-Holland € 1,5 miljoen aan Utrecht.

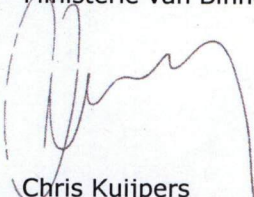
Ten slotte

Wij vragen u om voor 17 december van dit jaar uw besluit aan ons kenbaar te maken. Mocht u het bovenstaande voorstel en concept-besluit niet overnemen, dan zullen wij de gehele verrekening middels een Koninklijk Besluit vaststellen conform het voorstel in deze brief en conform de verrekeningsovereenkomst zoals deze (onder voorbehoud van de provincie Utrecht) is vastgesteld in beide colleges.

Wij hopen u hiermee een redelijk en billijk voorstel gedaan te hebben en doen een beroep op u om dit voorstel over te nemen en hiermee samen een streep onder dit langlopende proces te zetten.

Hoogachtend,

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Chris Kuijpers

Directeur-generaal Bestuur, Ruimte en Wonen